

Стойчик Тетяна Іванівна,

доктор педагогічних наук,

заступник директора з навчально-виробничої роботи

Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БАЗИСУ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КОНКУРЕНТОЗДАТНОГО ФАХІВЦЯ

У сучасних умовах розвитку системи професійної (професійно-технічної) освіти одним із основних завдань закладів освіти є пошук інноваційних форм та методів проведення профорієнтаційної роботи і консультування, що входить у коло обов'язків педагогічних колективів і психологічних служб та визначається як система взаємодії особистості й суспільства, спрямована на задоволення потреби особистості у професійному самовизначенні й потреби суспільства в забезпеченні соціально-професійної структури.

Говорячи про професійну орієнтацію як про «систему взаємодії особистості й суспільства», більшість науковців приходять до висновку, що результатом такої взаємодії має стати готовність особистості до професійного самовизначення, яка розглядається «як здатність до пізнання індивідуальних професійних особливостей (образ професійного «Я») і до прийняття рішення».

Цікавим досвідом взаємодії особистості та суспільства є реалізація інноваційних проєктів профорієнтації з молоддю, які доцільні для вивчення та поширення, зокрема у:

– Дніпропетровському обласному центрі зайнятості проводяться заходи для здобувачів освіти загальноосвітніх шкіл об'єднаних територіальних громад: профорієнтаційний проєкт КВЕСТ «Я — PROFІ»; професіографічні екскурсії (ознайомлення молоді з роботою працюючих ринкоутворюючих підприємств та сучасних закладів освіти); профорієнтаційний проєкт «Професія поряд»

(презентація закладів освіти міста Дніпра школярам Дніпропетровської області за допомогою Skype); профорієнтаційний проєкт «Дніпропетровська молодь про громаду» [1, с. 28–29];

– холдингу METINVEST (ПРАТ «Центральний гірничо-збагачувальний комбінат», ПРАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат») реалізовано спільний із закладами професійної (професійно-технічної) освіти квест-проєкт METINVEST Travel «Компас професій», в рамках якого здобувачі закладів загальної середньої освіти мали змогу ознайомитися з новітніми виробничими технологіями і прийомами роботи на сучасному обладнанні, соціальними програмами для робітників підприємства, професіями гірничо-металургійної промисловості, що користуються попитом, та закладами освіти, в яких можна здобути професію [2, с. 4–5];

– ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» створюються тимчасові оплачувані робочі місця для школярів на час канікулярного періоду. Робочий тиждень для осіб вікової категорії до 16 років — 24 години, старше — 36 годин. Термін роботи — два тижні. За означений період школярі ознайомлюються з особливостями роботи в умовах підприємства, зорієнтовуються на майбутню професію та здобувають первинний професійний досвід. Представниками підприємства розроблено комплекс майстер-класів для школярів віком від 10 до 16 років під спільною назвою «Моя професія майбутнього». Під час означених заходів до уваги майбутніх фахівців пропонується інформація про стан ринку праці, заклади освіти, актуальні професії на підприємстві та у місті, їх можливості та перспективи. Окрім того, здобувачі освіти навчаються правилам складання резюме, поведінки під час співбесіди, діловому етикету, тайм-менеджменту та ознайомлюються з аспектами роботи в команді [3];

– у Кривому Розі щорічно стартує п'ятиденний міський «Ярмарок професій», де протягом весняних канікул випускники 9-х та 11-х класів дізнаються про різноманіття закладів освіти міста, професії та можливість працевлаштування у місті. На Ярмарку професій працює і локація Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею, де представники

закладу презентують ліцей, розповідають про умови та етапи вступу до нього, навчально-матеріальну базу закладу, про досягнення та про цікаве й насичене життя здобувачів освіти. У 2023 році «Ярмарок професій» відвідало близько п'яти тисяч хлопців та дівчат.

Враховуючи, що професійна орієнтація спрямована на задоволення потреби особистості у професійному самовизначенні, відповідно професійне зростання та розвиток, формування впевненої поведінки на ринку праці забезпечить побудова професійної кар'єри. І якщо раніше, до виникнення на пострадянських територіях ринкових відносин, терміни «кар'єра», «професійна кар'єра» мали побутовий характер, про кар'єру говорили з почуттям іронії та сарказму або вкладали негативний сенс, то зараз актуальними стають питання технології планування та супроводу професійного розвитку і кар'єри як базису в забезпеченні конкурентоздатності фахівців, вивчення готовності людини до можливої зміни професійної діяльності, перенавчання та підвищення кваліфікації протягом життя.

Список використаної літератури

1. Коренькова Г. М. Профорієнтаційна робота: сучасні підходи до організації. *Профтехосвіта*. 2019. 10 (130). С. 28–29.
2. Побережная М. П. Знакомство с планетой. *Metinvest. Авангард*. 2018. № 9 (868). С. 4–5.
3. Школярі та студенти під час літніх канікул працюють у ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг». *ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг»* : веб-сайт. URL: <https://ukraine.arcelormittal.com.index.php?id=12&pr=603> (дата звернення 10.10.2023).